

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор НАВС
полковник поліції
Станіслав ГУСАРЄВ
28.07.2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІЖНАРОДНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Статус дисципліни: обов'язкова
Рівень вищої освіти: другий (магістерський) рівень
Ступінь вищої освіти: магістр
Галузь знань: 08 «Право»
Спеціальність: 081 «Право»
Освітня програма: «Право»
Форми здобуття вищої освіти: денна та заочна
Мова навчання: українська
Форма підсумкового контролю: залік

РОЗРОБНИКИ: **Бабаніна Вікторія Вікторівна**, професор кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ (протокол від 06.07.2023 № 26)

Завідувач кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ майор поліції

Олена МАТЮШЕНКО

Схвалено науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ (протокол від 28.07.2023 № 11)

Голова науково-методичної ради НАВС

Станіслав ГУСАРЄВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(*потрібне підкреслити*)

протокол спільного засідання кафедр кримінального процесу та кримінального права від __. __ 202_ № __
Завідувач кафедри кримінального процесу _____
Завідувач кафедри кримінального права _____

протокол науково-методичної ради від __. __ 202_ № __
Голова НМР _____

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(*потрібне підкреслити*)

протокол спільного засідання кафедр кримінального процесу та кримінального права від __. __ 202_ № __
Завідувач кафедри кримінального процесу _____
Завідувач кафедри кримінального права _____

протокол науково-методичної ради від __. __ 202_ № __
Голова НМР _____

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предметом вивчення навчальної дисципліни є міжнародне кримінальне право як галузь міжнародного права та навчальної дисципліни, процеси становлення та сучасний стан міжнародного кримінального правосуддя, характеристика і склад міжнародних злочинів, засад міжнародної кримінальної відповідальності індивідів, правових засад співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю.

Пререквізити: «Кримінальне право. Загальна частина», «Кримінальне право. Особлива частина», «Міжнародне право», «Кваліфікація окремих видів кримінальних правопорушень».

Постреквізити: «Кримінальне право: доктринальні та практичні проблеми», «Кримінально-правова охорона права власності», «Кримінально-правова охорона прав і свобод людини», «Кримінальна відповідальність за корупційні правопорушення».

Мета: сформувати глибокі теоретичні і практичні знання щодо міжнародного кримінального права; виробити у здобувачів вищої освіти вміння орієнтуватися у сучасних проблемах міжнародного кримінального права, аналізувати їх та висловлювати власну думку щодо причин і варіантів вирішення цих проблем; сформувати практичні навички правильного застосування положень міжнародних актів кримінально-правового характеру. Вивчення цієї дисципліни має сприяти вихованню поважного ставлення до міжнародних актів кримінально-правового характеру як важливого засобу захисту людини, її прав та свобод, проголошених Загальною Декларацією прав людини та Європейською конвенцією з прав людини і основоположних свобод, інтересів суспільства і держави від кримінально протиправних посягань міжнародного характеру, а також підготовці висококваліфікованого, конкурентоспроможного, інтегрованого у європейський і світовий освітньо-науковий простір фахівця, здатного до самостійної науково-дослідницької та науково-педагогічної роботи у закладах вищої освіти і науково-дослідних установах, а також практичної діяльності у сфері реалізації міжнародного кримінального права.

Завдання: освоїти та закріпити у здобувачів вищої освіти правильного орієнтуванню в міжнародному кримінальному праві; удосконалити вміння застосовувати норми міжнародних актів кримінально-правового характеру при кваліфікації кримінальних правопорушень; сприяти вихованню у здобувачів вищої освіти поважного ставлення до міжнародних актів кримінально-правового характеру як важливого засобу захисту людини, її прав, свобод і законних інтересів, інтересів суспільства і держави від кримінально протиправних посягань; розкрити зв'язки міжнародного кримінального права з кримінальним правом України; поглиблено вивчити теоретичні та практичні проблеми міжнародного кримінального права на стадіях досудового розслідування, судового провадження та виконання судових рішень з метою підготовки висококваліфікованого, конкурентоспроможного, інтегрованого у європейський і світо-

вий освітньо-науковий простір фахівця, здатного до самостійної науково-дослідницької та науково-педагогічної роботи у закладах вищої освіти і науково-дослідних установах, а також практичної діяльності у сфері реалізації міжнародного кримінального права.

Перелік компетентностей. За результатами опанування навчальної дисципліни «Міжнародне кримінальне право» фахівці другого (магістерського) рівня за спеціальністю 081 «Право» набувають інтегральну (загальні та фахові) компетентність:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань щодо проблем міжнародного кримінального права; здійснювати власне наукове дослідження проблем міжнародного кримінального права, результати якого мають наукову новизну для переосмислення наявних і формування нових цілісних правових знань і практичне значення для вдосконалення національної правової системи в умовах європейського та євроатлантичного курсу України.

Загальні компетентності:

– здатність створювати, висловлювати чи реалізовувати нові ідеї, методи і технології шляхом критичного та інноваційного мислення з урахуванням впливу раціональних та ірраціональних, об'єктивних і суб'єктивних факторів, а також можливих варіантів розвитку подій під час застосування положень міжнародних актів кримінально-правового характеру (ЗК-1);

– здатність вирішувати проблеми, досягаючи поставленої мети (цілей), через пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел (нормативних актів, доктринальних джерел, судової практики) (ЗК-2);

– здатність пізнати й сприйняти позитивний міжнародний досвід з урахування поваги до різноманітностей, активної толерантності, полілогу культур і плюралізму проявів і вимірів суспільної дійсності, а також на засадах збереження та розвитку національної своєрідності під час формування і внесення пропозицій щодо удосконалення кримінального законодавства України (ЗК-5);

– здатність використовувати сучасні цифрові технології для розвитку творчості, соціальної інтеграції, співпраці з іншими людьми, задоволення приватних і публічних інтересів через взаємодію з програмним забезпеченням, електронними пристроями та штучним інтелектом (ЗК-9);

– здатність проводити наукові дослідження та усвідомлювати соціальну відповідальність за вплив їхніх результатів на прогресивний поступ суспільства, а також урахувати під час підготовки особистої кваліфікаційної наукової праці вимоги академічної доброчесності (ЗК-11).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

– здатність аналізувати, зіставляти та узагальнювати інформацію з огляду на різні наукові погляди, інтерпретувати отримані результати наукової діяльності правової та суміжних з нею галузей знань засобами державної мови,

володіти культурою усного та писемного мовлення через розуміння природи наукової мови, а також застосування її у процесі наукової та фахової комунікації в аспекті різножанрової інтерпретації (СК-5);

– здатність розв’язувати важливі проблеми сучасного міжнародного кримінального права, базуючись на комплексних наукових знаннях загальної та особливої частин кримінального права, кваліфікації окремих видів кримінальних правопорушень міжнародного характеру, вирішувати завдання професійної діяльності з обов’язковим урахуванням кримінально-правової кваліфікації кримінальних правопорушень міжнародного характеру, визначати переконливість аргументів у процесі оцінки кримінально-правових явищ і процесів (СК-11);

– здатність визначати проблеми сучасної віктимологічної профілактики, ґрунтуючись на системних наукових знаннях із криминологічної віктимології, розуміти та прогнозувати стан віктимності та віктимізації суспільства, застосовувати систему заходів віктимологічної профілактики (СК 12);

– здатність пізнати правові явища та процеси в різних державах і культурах світу, особливості порівняльно-правового аналізу окремих об’єктів порівняльного правознавства, засвоїти наукові відомості про якісні характеристики зарубіжного права та можливості їх використання у вітчизняній юридичній практиці (СК-18);

– здатність аналізувати нагальні проблеми сучасного публічного права, оцінювати вітчизняне конституційне та пов’язані з ним інші галузі законодавства на предмет відповідності міжнародним і європейським стандартам (СК 19).

Програмні результати навчання:

– оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ у сфері міжнародного права, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання (ПРН 1);

– співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами (ПРН 2);

– здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки (ПРН 4);

– обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи у розв’язанні складних задач і проблем кримінального і кримінального процесуального законодавства (ПРН 6);

– дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв’язання (ПРН 7);

– оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності (ПРН 8);

– генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг (ПРН 9);

– формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу чинного кримінального законодавства та пропозиції щодо його вдосконалення, надавати фахові висновки стосовно окремих підходів до правового регулювання кримінально-правових відносин з достатньою обґрунтованістю, пояснювати характер кримінально-правових подій і процесів з розумінням професійного та суспільного контекстів (ПРН 11);

– аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів (ПРН 13);

– обґрунтовувати правову позицію при кваліфікації кримінально-протиправних діяннях (ПРН 14);

– мати практичні навички розв’язання проблем у галузі кримінального права, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов (ПРН 15);

– інтегрувати необхідні знання під час ухвалення рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм кримінального і кримінального процесуального законодавства, а також розуміння особливостей практики їх застосування міжнародного кримінального права, розв’язувати складні задачі правозастосування норм та положень кримінального права у різних сферах професійної діяльності (ПРН 17);

Перелік знань, умінь, навичок.

– **знати:** поняття, предмет, систему та принципи міжнародного кримінального права; місце міжнародного кримінального права в системі національного кримінального права; джерела міжнародного кримінального права; дію міжнародного кримінального права в часі, просторі та по колу осіб; поняття та особливості міжнародних злочинів; ознаки та контекстуальні елементи злочинів геноциду і злочинів проти людяності, злочинів агресії і воєнних злочинів; статус, судоустрій і юрисдикцію Міжнародного кримінального суду; особливості реалізації норм міжнародного кримінального права щодо ситуації в Україні. Застосування положень національного законодавства за порушення законів та звичаїв війни.

– **вміти:** визначати дію міжнародних актів кримінально-правового характеру в просторі та часі; визначати підстави притягнення до кримінальної відповідальності; за міжнародним кримінальним правом; визначати відмінність покарання від інших заходів державного примусу; кваліфікувати кримінальні правопорушення міжнародного характеру та їх різновиди; визначати обов’язкові та факультативні ознаки конкретного складу кримінального правопорушення міжнародного характеру; визначати момент закінчення кримінального правопорушення міжнародного характеру; визначати наявність співучасті у кримінальному правопорушенні міжнародного характеру; визначати наявність множини кримінальних правопорушень міжнародного характеру; визначати наявність умов звільнення особи від кримінальної відповідальності за вчинене кримінальне правопорушення міжнародного характеру; визначати проблемні питання

та формувати шляхи їх подолання; застосовувати положення міжнародних актів кримінально-правового характеру.

– **навички:** публічних виступів, дискусій, проведення занять; логічного, критичного і системного аналізу норм міжнародного кримінального права; уміння застосовувати набуті знання й вміння на практиці; здатність брати участь у розробленні та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах правоохоронної діяльності, реалізовувати норми міжнародного кримінального права в професійній діяльності; самостійно визначати проблеми міжнародного кримінального права та оптимальні шляхи їх вирішення, використання інформаційних технологій.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри кримінального права, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою: k006@naia.kiev.ua; kkpnavs@ukr.net.

2. Структуру навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни		
	Денна форма здобуття вищої освіти		Заочна форма здобуття вищої освіти
	д/б	кcf	кcf
Кількість кредитів ECTS – 3	Рік підготовки		
	1	1	1
	Семестр		
	2	2	2
Загальна кількість годин – 90 год.	Лекції		
	12 год.	12 год.	4 год.
	Семінарські		
	18 год.	18 год.	6 год.
	Самостійна робота		
	60 год.	60 год.	80 год.
	Вид контролю		
Залік	Залік	Залік	

Тематичний план навчальної дисципліни
«Міжнародне кримінальне право»
денна форма здобуття вищої освіти (д/б, ксф)

Назви тем	Нормативний обсяг годин	з них:				Самостійна робота
		Усього годин з викладачем	з них:			
			Лекцій	Семінарських занять	Практичні заняття	
Тема 1. Загальна характеристика міжнародного кримінального права та його місце в системі національного кримінального права	18	6	2	4	-	12
Тема 2. Джерела міжнародного кримінального права. Дія міжнародного кримінального права в часі, просторі та по колу осіб.	16	4	2	2	-	12
Тема 3. Поняття та особливості міжнародних злочинів.	18	6	2	4	-	12
Тема 4. Злочин геноциду і злочини проти людяності: ознаки, контекстуальні елементи. Злочин агресії і воєнні злочини: ознаки, контекстуальні елементи.	20	8	4	4	-	12
Тема 5. Міжнародний кримінальний суд: статус, судоустрій і юрисдикція. Реалізація норм міжнародного кримінального права щодо ситуації в Україні. Застосування положень національного законодавства за порушення законів та звичаїв війни.	18	6	2	4	-	12
Усього годин	90	30	12	18	0	60
Підсумковий контроль:	Залік					

Тематичний план навчальної дисципліни
Заочна форма здобуття вищої освіти (кcf)

Назви тем	Нормативний обсяг годин	з них:				Самостійна робота
		Усього годин з викладачем	з них:			
			Лекцій	Семінарських занять	Практичні заняття	
Тема 1. Загальна характеристика міжнародного кримінального права та його місце в системі національного кримінального права	14	2	-	-	12	
Тема 2. Джерела міжнародного кримінального права. Дія міжнародного кримінального права в часі, просторі та по колу осіб.	14	-	-	-	14	
Тема 3. Поняття та особливості міжнародних злочинів.	18	2	2	2	16	
Тема 4. Злочин геноциду і злочини проти людяності: ознаки, контекстуальні елементи. Злочин агресії і воєнні злочини: ознаки, контекстуальні елементи.	22	4	2	2	18	
Тема 5. Міжнародний кримінальний суд: статус, судоустрій і юрисдикція. Реалізація норм міжнародного кримінального права щодо ситуації в Україні. Застосування положень національного законодавства за порушення законів та звичаїв війни.	22	2	-	2	18	
Усього годин	90	10	4	6	0	80
Підсумковий контроль:			Залік			

3. Тематика практичних занять

ТЕМА № 1. Загальна характеристика міжнародного кримінального права та його місце в системі національного кримінального права.

Денна форма здобуття вищої освіти (д/б, ксф)

Загальна кількість годин – 18 год.

Заочна форма здобуття вищої освіти (ксф)

Загальна кількість годин – 14 год.

Завдання до практичного заняття:

1. Розглянути питання:

1.1. Поняття та предмет міжнародного кримінального права.

1.2. Система міжнародного кримінального права.

1.3. Принципи міжнародного кримінального права.

1.4. Місце міжнародного кримінального права в системі національного кримінального права.

2. Вирішення практичних завдань.

Завдання 1. З'ясувати, які зарубіжні вчені досліджували питання міжнародного кримінального права та, з огляду на наукові праці, визначити особливості імплементації його положень в законодавство зарубіжних держав.

Завдання 2. З'ясувати, які вітчизняні вчені досліджували питання міжнародного кримінального права та, з огляду на наукові праці, визначити особливості імплементації його положень в українське законодавство.

Завдання 3. Проаналізувати принципи міжнародного кримінального права та надати обґрунтовану пропозицію щодо імплементації принципів у національне кримінальне законодавство.

Завдання 4. Заповнити таблицю та пояснити свій вибір

№	Міжнародний акт кримінально-правового характеру (назва, дата прийняття, за наявності – дата імплементації Україною)	Принципи, які закріплені (назва принципу, стаття міжнародного акту кримінально-правового характеру)	Принципи, які імплементовано у кримінальне законодавство України (назва принципу та стаття КК України)	Принципи, які не імплементовано у кримінальне законодавство України (назва принципу, проблема імплементації)
1				
2				

ТЕМА № 2. Джерела міжнародного кримінального права. Дія міжнародного кримінального права в часі, просторі та по колу осіб.

Денна форма здобуття вищої освіти (д/б, ксф)

Загальна кількість годин – 16 год.

Заочна форма здобуття вищої освіти (ксф)

Загальна кількість годин – 14 год.

Завдання до практичного заняття:

1. Розглянути питання:

1.1. Джерела міжнародного кримінального права.

1.2. Дія міжнародного кримінального права в часі.

1.3. Дія міжнародного кримінального права в просторі.

1.4. Дія міжнародного кримінального права по колу осіб.

2. Проаналізувати одне із наведених джерел (або будь-яке інше) міжнародного кримінального права та надати його характеристику, історію прийняття, структуру, основні положення та проблеми імплементації їх положень в Україні:

1) Конвенція ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин 1988 р.

2) Конвенція ООН проти корупції 2003 р.

3) Конвенція про боротьбу з незаконними актами по відношенню до міжнародної цивільної авіації 2010 р.

4) Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього 1948 р.

5) Конвенція про запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів 1973 р.

6) Конвенція про кіберзлочинність 2001 р.

7) Міжнародна конвенція про боротьбу з актами ядерного тероризму 2005 р.

8) Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму 1999 р.

9) Міжнародна конвенція щодо боротьби з підробкою грошових знаків 1929 р.

10) Римський статут Міжнародного кримінального суду 1998 р.

11) Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією 1999 р.

12) Угода про судові переслідування і покарання головних військових злочинців у Європі 1945 р. та Статут Міжнародного військового трибуналу для суду і покарання головних військових злочинців європейських країн вісі 1945 р. (Статут Нюрнберзького трибуналу).

13) Статут Токійського міжнародного військового трибуналу для Далекого Сходу 1946 р.

14) Статут Міжнародного трибуналу для судового переслідування осіб, відповідальних за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, що були вчинені на території колишньої Югославії 1993 р.

15) Статут Міжнародного трибуналу по Руанді 1994 р.

16) Угода між ООН та Урядом Сьєрра-Леоне про заснування Спеціального суду по Республіці Сьєрра-Леоне 2000 р.

17) Женевські конвенції про захист жертв війни 1949 р. та додаткові Протоколи до них від 1977 р.

18) Конвенція про незастосування строку давності до військових злочинів та злочинів проти людства 1968 р.

19) Європейська конвенція про незастосування строку давності до злочинів проти людства та воєнних злочинів 1974 р.

ТЕМА № 3. Поняття та особливості міжнародних злочинів.

Денна форма здобуття вищої освіти (д/б, ксф)

Загальна кількість годин – 18 год.

Заочна форма здобуття вищої освіти (ксф)

Загальна кількість годин – 18 год.

Завдання до практичного заняття:

1. Розглянути питання:

1.1. Поняття та види міжнародних злочинів.

1.2. Загальна характеристика злочинів проти миру за міжнародним кримінальним правом.

1.3. Загальна характеристика злочинів проти людяності за міжнародним кримінальним правом.

1.4. Загальна характеристика воєнних злочинів за міжнародним кримінальним правом.

2. Вирішення ситуативних завдань.

Завдання 1. Г., працюючи начальником відділу Державної кримінально-виконавчої служби України, у розмовах з колегами заперечувала факт збройної агресії проти України, схвально відгукувалась про вище військово-політичне керівництво держави-агресора та стверджувала, що для України «найкраще припинити це безглуздя», «негайно укласти мирну угоду» та «повернути Донбас Росії».

Кваліфікуйте дії Г.

Завдання 2. Після початку збройної агресії проти України за інформацією радіорозвідки було виявлено рух механізованих колон військ держави-агресора в обхід м. Тростянець Сумської області з метою оточити місто. Командир підрозділу територіальної оборони капітан К. та його заступник старший лейтенант І., прийняли рішення залишити Тростянець, особисто винесли з садиби

Л.Є. Кеніга (пам'ятки історії та архітектури національного значення) картини, книги та музичні інструменти XVIII – XIX століття, після чого І. наказав командирам саперного взводу лейтенанту О. та вогнеметного відділення сержанту А. знищити садибу. Коли О. та А. відмовились виконати наказ, І. звернувся до К., і останній повторив наказ, мотивувавши його тим, що «ворог використовує будівлю для розташування штабу». О. та А. знову відмовились виконати наказ. Цінності з садиби К. та І. привласнили.

Кваліфікуйте дії К. та І. Чи підлягають О. та А. кримінальній відповідальності?

Завдання 3. Ш. закупив у м. Галац (Румунія) партію промислових товарів для продажу в Україні. Щоб не сплачувати ввізне мито, Ш. наклеїв на коробках із товарами логотипи з символікою Червоного Хреста, а на кордоні пред'явив посвідчення заступника директора товариства Червоного Хреста України. При проходженні митного контролю було з'ясовано, що жодного стосунку до організації Червоного Хреста Ш. не має, а посвідчення підроблене.

Кваліфікуйте дії Ш.

Завдання 4. П., Ю. та Е., прагнучи вплинути на політику однієї з далекосхідних держав щодо України, вирішили викрасти неповнолітню доньку Надзвичайного і Повноважного посла цієї держави в Україні. Дочекавшись її виїзду з резиденції посла, П. на велосипеді виїхав на зустрічну смугу та інсценував наїзд автомобіля посольства на нього. Коли водій вийшов з автомобіля, Ю. та Е. напали на нього, оглушили, після чого витягли дівчину з салону, приспали за допомогою накладеної на обличчя маски з снодійною речовиною та відвезли на заздалегідь орендовану квартиру; водночас П. залишив на водійському місці автомобіля посольства лист із вимогою до уряду цієї держави негайно припинити переговори з Україною про укладання торгівельної угоди під погрозою згвалтування та вбивства дівчини.

Кваліфікуйте дії П., Ю. та Е.

Завдання 5. М., працюючи завідувачем науково-дослідної лабораторії промислового підприємства у м. Павлоград Дніпропетровської області, з мотивів ненависті до осіб єврейської національності та до Держави Ізраїль, таємно вилучав частину мінометних мін, що надходили для утилізації, та начиняв їх фосгеном. Переробивши у такий спосіб 20 мін, М. під час службового відрядження до однієї з держав Близького Сходу почав шукати контакт із представниками однієї з розташованих там терористичних організацій, якій планував збути ці міни для виготовлення саморобних вибухових пристроїв за обов'язкової умови використати їх для вчинення терористичних актів на території Держави Ізраїль. Про ці дії М. стало відомо Службі зовнішньої розвідки України. М. було під вигаданим приводом достроково відкликано з відрядження, і в міжнародному аеропорті «Бориспіль» його затримали працівники СБУ.

Кваліфікуйте дії М.

ТЕМА № 4. Злочин геноциду і злочини проти людяності: ознаки, контекстуальні елементи. Злочин агресії і воєнні злочини: ознаки, контекстуальні елементи.

Денна форма здобуття вищої освіти (д/б, ксф)

Загальна кількість годин – 20 год.

Заочна форма здобуття вищої освіти (ксф)

Загальна кількість годин – 22 год.

Завдання до практичного заняття:

1. Розглянути питання:

1.1. Основні ознаки та контекстуальні елементи злочинів геноциду і злочинів проти людяності.

1.2. Основні ознаки та контекстуальні елементи злочинів агресії і воєнних злочинів.

2. Вирішення ситуативних завдань.

Завдання 1. Колишні військовослужбовці Управління державної охорони України Д. та С., які у минулому проходили службу у спеціальному підрозділі «Булат», за домовленістю із громадянином однієї з держав Латинської Америки У. облаштували у лісовій місцевості на північний захід від м. Овруч Житомирської області військовий табір. В ньому Д. та С. на кошти У. проводили для добровольців з числа громадян України заняття із тактичної, вогневої, медичної та диверсійної підготовки. Після закінчення курсу навчання ці добровольці повинні були виїхати до держави, громадянином якої був У., для участі в заколоті з метою повалення існуючого там уряду.

Кваліфікуйте дії Д., С. та У.

Завдання 2. Керівник політичної партії В. під час мітингу біля будівлі Посольства Республіки Молдова в Україні заявила, що Придністровська Молдавська Республіка була незаконно вилучена зі складу Української РСР у 1940 році та включена до Молдавської РСР. Наполягаючи на поверненні цієї території до складу України, В. закликала присутніх негайно розпочати воєнні дії проти Республіки Молдова, щоб приєднати Придністров'я до України. Після виступу В. особисто роздавала присутнім буклети, що містили заклики до приєднання Придністров'я до України шляхом збройного конфлікту.

Кваліфікуйте дії В.

Завдання 3. Працівники поліції охорони затримали в м. Хотин Чернівецької області Т., який розклеював на стовбурах дерев та на вуличних ліхтарях листівки зі зверненням до «справжніх патріотів» здійснювати масові вбивства місцевих мешканців румунської національності з метою «українізації Буковини» та «очищення життєвого простору для щирих українців». При затриманні у Т.

вилучили 135 листівок, які він особисто підготував та роздрукував вдома.

Кваліфікуйте дії Т.

Завдання 4. Громадянин Республіки Таджикистан Б. після початку збройної агресії проти України натрапив у соціальній мережі Facebook на оголошення про прийом на «роботу, пов'язану з ризиком». Відгукнувшись на оголошення, Б. прибув до м. Луганськ та вступив на службу до приватної воєнної компанії «Бах». Протягом чотирьох місяців Б. за високу грошову винагороду брав участь у бойових діях проти України, після чого був взятий у полон військовослужбовцями Державної прикордонної служби України.

Кваліфікуйте дії Б.

Завдання 5. Члени руху за визволення однієї з африканських держав Й. та Д., які навчалися у Національному авіаційному університеті, з метою спровокувати розрив стосунків між Україною та власною державою вирішили вчинити замах на президента останньої під час його візиту до України. Вони спорядили вибуховою речовиною саморобний безпілотний літальний апарат та планували спрямувати його на літак президента власної держави перед приземленням у міжнародному аеропорті «Бориспіль». При наближенні до злітно-посадкової смуги Й. та Д. були затримані співробітниками СБУ.

Кваліфікуйте дії Й. та Д.

ТЕМА № 5. Міжнародний кримінальний суд: статус, судоустрій і юрисдикція. Реалізація норм міжнародного кримінального права щодо ситуації в Україні. Застосування положень національного законодавства за порушення законів та звичаїв війни.

Денна форма здобуття вищої освіти (д/б, ксф)

Загальна кількість годин – 18 год.

Заочна форма здобуття вищої освіти (ксф)

Загальна кількість годин – 22 год.

Завдання до практичного заняття:

1. Розглянути питання:

1.1. Статус, судоустрій і юрисдикція Міжнародного кримінального суду.

1.2. Реалізація норм міжнародного кримінального права щодо ситуації в Україні.

1.3. Застосування положень національного законодавства за порушення законів та звичаїв війни.

2. Вирішення ситуативних завдань.

Завдання 1. Під час збройної агресії проти України молодший сержант А., механік-водій танку Т-90 однієї з військових частин держави-агресора, у складі механізованої колони прямував до м. Бровари Київської області. На дорогу по-

руч із колоною виїхав мікроавтобус Volkswagen Transporter, на якому були закріплені два білих прапори. А. спрямував танк на мікроавтобус і розчавив його. В мікроавтобусі загинули водій, вихователька дитячого садка та шість дітей у віці від 2 до 4 років.

Кваліфікуйте дії А.

Завдання 2. Під час збройної агресії проти України капітан Ц., командир батареї самохідно-мінометного дивізіону гвардійської артилерійської бригади держави-агресора, під час бою за м. Чернігів отримав зі штабу мотострілецької дивізії наказ знищити будівлю, де нібито був штаб територіальної оборони. Ц. відповів, що за його картою будівля розташована в центрі міста, поруч із житловими будинками, і обстріл призведе до жертв серед цивільного населення. Командир дивізії генерал-майор Я. нецензурно вилаяв Ц. та попередив, що відсторонить його від посади та віддасть під суд, якщо наказ не буде виконано. Батарея Ц. чотирма залпами серйозно пошкодила будівлю, знищила поряд один та пошкодила три житлових будинки; загинуло двадцять сім осіб, ще тридцять три були поранені. Жодного військовослужбовця серед них чи у будівлі не було.

Кваліфікуйте дії Я. та Ц.

Завдання 3. Під час збройної агресії проти України старший лейтенант Т., льотчик штурмового авіаційного полку держави-агресора, отримав наказ завдати ракетно-бомбового удару по скупченню техніки Збройних Сил України поблизу смт Пісочин Харківської області. У зазначеному районі Т. побачив на трасі М-03 колону автобусів, на дахах яких білою фарбою було написано російською мовою: «Дети». Т. випустив по колоні некеровані ракети, після чого обстріляв її з бортових гармат. Було знищено три автобуси, пошкоджено ще п'ять та автомобіль патрульної поліції, який супроводжував колону; загинули вісімнадцять дітей шкільного віку (вихованців інтернату, яких евакуювали до Полтавської області) та четверо дорослих; ще сорок дві дитини та шість дорослих (у тому числі двоє поліцейських) були поранені. Під час повернення на аеродром базування Бутурлінівка пілотований Т. штурмовик Су-25СМЗ був збитий підрозділом зенітно-ракетних військ Повітряних Сил Збройних Сил України. Катапультувавшись, Т. приземлився на західній околиці м. Харків у городі приватного будинку, що належав Р. Остання запропонувала Т. дочекатись українських військових та здатися. Т. шістьма пострілами з автомата убив її на місці, після чого намагався утекти, але був взятий у полон підрозділом територіальної оборони.

Кваліфікуйте дії Т.

Завдання 4. Під час збройної агресії проти України військовослужбовці окремої гвардійської бригади спеціального призначення держав-агресора старший лейтенант М., сержант Г., молодший сержант К. та рядовий Х. були у складі розвідувально-диверсійної групи закинуті на територію Полтавської області. Обладнавши та замаскувавши у лісовому масиві поблизу м. Гадяч табір,

вони вели візуальне спостереження за пересуванням підрозділів Збройних Сил України та наведення на них фронтової авіації держави-агресора. Випадково на табір натрапив лісник Б. та його 15-річна донька. За наказом М. їх схопили та зв'язали. Після цього М. наказав К. та Х. «прибрати» Б.; ті відвели лісника до яру, ударами ножів у спину убили на місці, а труп поклали у яму, закидавши гілками. Повернувшись до табору, К. доповів М., що лісника «знешкоджено». Почувши це, 15-річна донька Б. почала кричати, плакати та намагалася розв'язатись, аби втекти. Утримуючи її, Г. за наказом М. розрізав ножом мотузку; усі четверо по черзі згвалтували дівчину, і Г. убив її ударом ножа у груди.

Кваліфікуйте дії М., К., Г. та Х.

Завдання 5. Під час збройної агресії проти України, відступаючи з м. Ірпінь Київської області, начальник штабу – перший заступник командира мотострілецького батальйону держави-агресора майор Ю. наказав особовому складу батальйону «нічого не залишати укронацистам». На виконання цього солдати замінували будівлі двох шкіл, дитячого садка, поліклініки, палацу культури, а також винесли з приміщення торговельного центру продукти харчування та побутову техніку на загальну суму 20 млн. грн. Через швидкий наступ Збройних Сил України та успішні дії українських партизан підризу замінованих будівель вдалося запобігти.

Кваліфікуйте дії Ю.

4. Завдання самостійної роботи

4.1. Практикум

Тема 1. Поняття, предмет, система та принципи міжнародного кримінального права. Місце міжнародного кримінального права в системі національного кримінального права.

Реферати:

1. Кодифікація міжнародного кримінального права
2. Міжнародний договір як джерело міжнародного кримінального права

Завдання для самостійного вивчення:

1. Виникнення і еволюція концепції міжнародного кримінального права.
2. Зв'язок міжнародного кримінального права з іншими галузями міжнародного права.
3. Міжнародне кримінальне право як галузь міжнародного публічного права.
4. Структура міжнародного кримінального права у широкому сенсі: міжнародне кримінальне право *stricto sensu* і транснаціональне кримінальне право.
5. Сучасні теорії міжнародного кримінального права.

Тема 2. Джерела міжнародного кримінального права. Дія міжнародного кримінального права в часі, просторі та по колу осіб.

Реферати:

- Джерела міжнародного кримінального права.
- Дія міжнародного кримінального права в часі.
- Дія міжнародного кримінального права в просторі.
- Дія міжнародного кримінального права по колу осіб.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Конвенція ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин 1988 р.
2. Конвенція ООН проти корупції 2003 р.
3. Конвенція про боротьбу з незаконними актами по відношенню до міжнародної цивільної авіації 2010 р.
4. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього 1948 р.
5. Конвенція про запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів 1973 р.
6. Конвенція про кіберзлочинність 2001 р.
7. Міжнародна конвенція про боротьбу з актами ядерного тероризму 2005 р.

8. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму 1999 р.
9. Міжнародна конвенція щодо боротьби з підробкою грошових знаків 1929 р.
10. Римський статут Міжнародного кримінального суду 1998 р.

Тема 3. Поняття та особливості міжнародних злочинів.

Реферати:

1. Елементний аналіз складу будь-якого міжнародного злочину: суб'єкт, об'єкт, суб'єктивна сторона, об'єктивна сторона
2. Кваліфікуючі ознаки складу транснаціонального злочину.
3. Порівняльний аналіз «Нюрберзької», «Гаагської» та «Римської» моделей міжнародного злочину.
4. Проблеми розуміння злочину агресії у сучасному міжнародному кримінальному праві

Завдання для самостійного вивчення:

1. «Квазізлочин держави»: аналіз концепції.
2. Індивідуальна кримінальна відповідальність в міжнародному праві.
3. Історія розвитку поняття «міжнародний злочин».
4. Поняття «конвенційний злочин» і «злочин проти загального міжнародного права».
5. Поняття «міжнародний екстрадиційний злочин»; «транснаціональний злочин», «міжнародно-правовий злочин».
6. Формальні параметри і види міжнародних злочинів.

Тема 4. Злочин геноциду і злочини проти людяності: ознаки, контекстуальні елементи. Злочин агресії і воєнні злочини: ознаки, контекстуальні елементи.

Реферати:

1. Ознаки та контекстуальні елементи воєнних злочинів.
2. Ознаки та контекстуальні елементи злочинів агресії.
3. Ознаки та контекстуальні елементи злочинів проти людяності.
4. Ознаки та контекстуальні елементи злочину геноциду

Завдання для самостійного вивчення:

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності (2000 р.) та протоколи, що доповнюють цю Конвенцію: загальна характеристика.
2. Поняття і види транснаціональних злочинів.
3. Поняття і структура транснаціонального кримінального права.
4. Поняття конвенційного злочину.

5. Поняття транснаціональної криміналізації та її відмінність від міжнародної криміналізації.

6. Формування та зміст всеохоплюючого конвенційного поняття транснаціонального організованого злочину.

Тема 5. Міжнародний кримінальний суд: статус, судоустрій і юрисдикція. Реалізація норм міжнародного кримінального права щодо ситуації в Україні. Застосування положень національного законодавства за порушення законів та звичаїв війни.

Реферати:

1. Історичні аспекти створення Міжнародного кримінального суду.
2. Легітимність міжнародного кримінального суду щодо його відносин з африканськими державами у боротьбі з міжнародними та злочинами.
3. Проблеми ратифікації Україною Римського статуту.
4. Україна та Міжнародний кримінальний суд.

Завдання для самостійного вивчення:

1. «Злочин «агресія» у предметній юрисдикції Міжнародного кримінального суду.
2. «Римська» модифікація міжнародного злочину та її відмінність від «гаагської» і «нюрнберзької» концепцій.
3. Відповідальність командирів та інших начальників. Неприпустимість посилення на посадове положення осіб.
4. Військові злочини згідно із Римським Статутом.
5. Договірна форма міжнародної юрисдикції Міжнародного кримінального суду.
6. Загальні принципи міжнародного кримінального права відповідно з Римським Статутом Міжнародного кримінального суду.
7. Загальнообов'язкова юрисдикція Міжнародного кримінального суду згідно зі ст. 13 (b) і його взаємини з Радою Безпеки ООН. Резолюція Ради Безпеки ООН 1593 (2005), стосовно передачі Прокуророві Міжнародного кримінального суду ситуації в Дарфурі (Судан).
8. Підстави для звільнення від кримінальної відповідальності. Міри покарання, які застосовуються Судом.
9. Поняття «самі серйозні злочини, що викликають стурбованість усього міжнародного співтовариства» згідно із Римським Статутом.
10. Поняття і склад злочину геноциду згідно із Римським Статутом.
11. Правові основи і порядок заснування постійного Міжнародного кримінального суду відповідно до Римського Статуту.
12. Принцип компліментарності: основа здійснення юрисдикції Суду і новий вид взаємин національної та міжнародної юрисдикції.
13. Проблема участі України в Римському Статуті.

14. Розробка проекту Статуту Міжнародного кримінального суду і його прийняття на Дипломатичній конференції Організації Об'єднаних Націй 15 червня – 17 липня 1998 р. в Римі.

15. Склад злочинів проти людяності згідно із Римським Статутом.

16. Склад Міжнародного кримінального суду. Органи Суду. Порядок виборів суддів. Незалежність суддів. Обов'язки і повноваження Прокурора.

17. Суб'єкт і суб'єктивна сторона злочинів, що підпадають під юрисдикцію Міжнародного кримінального суду. Виключення з юрисдикції Суду осіб, які не досягли 18-літнього віку.

18. Тимчасова і персональна юрисдикція Міжнародного кримінального суду. Імунітет від кримінальної юрисдикції певних категорій посадових осіб у контексті імплементації положень Статуту.

19. Юридична природа юрисдикції Міжнародного кримінального суду й умови її здійснення.

20. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду стосовно громадян держав, що не є учасниками Римського Статуту.

5. Індивідуальні завдання

Навчальними планами курсових чи дипломних робіт не передбачено.

6. Методи навчання

Основними формами проведення занять з навчальної дисципліни «Міжнародне кримінальне право» є лекційні, практичні заняття та самостійна робота здобувачів вищої освіти. Після закінчення вивчення цієї навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти складають залік.

Словесні методи:

Розповідь-пояснення використовується під час навчання здобувачів вищої освіти на протязі лекції. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повість, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу залежить головним чином від уміння викладача розповідати, дохідливості та доступності інформації, від поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – це діалог між викладачем та здобувачем вищої освіти, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати студента на активізацію отриманих знань. Саме за допомогою їх викладач активізує діяльність здобувачів вищої освіти, ставлячи їм запитання для розмірковування, розв'язання проблемної ситуації.

Лекція служить для пояснення теми; її типовими ознаками, є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, уведення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання.

Навчальна дискусія – для обміну поглядами щодо конкретної проблеми з метою набуття нових знань, зміцнення власної думки, формування вміння її обстоювати.

Наочні методи:

Ілюстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та показі власної думки.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

Навчальна робота під керівництвом викладача – самостійна робота. До неї належать написання рефератів, самостійні письмові роботи, контрольні роботи, написання тестів.

Рольова гра: пояснення фабули (змісту й умов гри); підготовку дійових осіб для виконання своїх ролей; підготовку учнів-експертів, ведучого.

Перевірка глибини засвоєння знань, рівня сформованості навичок та умінь здобувачів вищої освіти відбувається у формі поточного, проміжного та підсумкового видів контролю.

7. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль здійснюється через оцінювання усних відповідей щодо проблем для обговорення, передбачених планом семінарських занять, а також шляхом:

- проведення експрес-опитувань,
- тестування,
- підготовки доповідей і рефератів,
- написання самостійних і модульних контрольних робіт.

При оцінюванні враховується глибина теоретичних знань здобувачів вищої освіти і вміння застосовувати їх на практиці.

Проміжний контроль передбачає перевірку рівня засвоєння здобувачами вищої освіти, теоретичного і практичного матеріалу і здійснення в межах семестру наприкінці планового вивчення навчальної дисципліни. Рівень практичних навичок оцінюється в процесі виконання здобувачів вищої освіти аналізу матеріалів міжнародних актів кримінально-правового характеру.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку після закінчення вивчення всього курсу навчальної дисципліни «Міжнародне кримінальне право» для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня за спеціальністю 081 «Право».

Нормативне підґрунтя встановлення рейтингу компетентності здобувачів вищої освіти

Нормативним підґрунтям встановлення рейтингу компетентності є Закон України «Про вищу освіту». Відповідно до ст. 50 Закону України «Про вищу освіту» формами організації освітнього процесу є: 1) навчальні заняття; 2) самостійна робота; 3) практична підготовка; 4) контрольні заходи.

Розподіл балів, з яких формується рейтинг компетентності студента, відбувається між поточним контролем (60 балів) та підсумковим контролем (40 балів).

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)					Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
					залік	
Max 60%					Max 40%	Max 100%
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	40	100
12	12	12	12	12		

Рейтинг компетентності здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни «Міжнародне кримінальне право», що забезпечуються кафедрою кримінального права Національної академії внутрішніх справ включає *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самостійна робота)

та *рейтинг компетентності з підсумкового контролю* (контрольні заходи). Що відповідає пропорції за 100-бальною шкалою.

Здобувачу вищої освіти додатково до підсумкового рейтингу компетентності з дисципліни можуть бути зараховані *бали наукової роботи*. У разі зарахування додаткових балів за результатами наукової роботи загальний рейтинг компетентності здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів¹.

Якщо сумарний рейтинг компетентності здобувача вищої освіти складає менше 60 балів він вважається таким, що має академічну заборгованість.

Рейтинг з навчальної роботи здобувача вищої освіти

Відповідно до структури навчального плану навчальна робота складається з *аудиторної роботи* (лекційні, практичні заняття) та *самотійної роботи*.

Оцінювання компетентності з навчальної роботи здобувача вищої освіти з дисципліни «міжнародне кримінальне право» здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне навчальне заняття та виставлення балів від 0 до 5. Важливо пам'ятати, що бали це не число, що отримуються в результаті вимірювань і обчислень, а приписане оціночне судження. Виставляючи бали, науково-педагогічний працівник має їх обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика оцінювання рівня компетентності здобувача вищої освіти

Бали	Критерій оцінювання компетентності
0	Незадовільний рівень компетентності. У здобувача вищої освіти відсутні знання навчального матеріалу або він відмовляється відповідати на запитання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.
1 ²	Мінімальний рівень компетентності. Здобувач вищої освіти має <i>фрагментарні знання</i> , що базуються на попередньому досвіді. Не здатен формулювати визначення понять, класифікаційні критерії та тлумачити їхній зміст. Не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.
2 ³	Недостатній рівень компетентності. Здобувач вищої освіти має <i>безсистемні знання</i> , допускає формально-логічні помилки при формулюванні понять, класифікаційних критеріїв та їхньому

¹ Тобто даний рейтинг є додатковим і у разі перевищення 100 бальної шкали зменшується на ту кількість балів які її перевищують. Наприклад, *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самотійна робота) – 55 балів, *рейтинг компетентності з підсумкового контролю* (контрольні заходи) – 35 балів, *рейтингові бали за наукову роботу* – 20 балів, сума 55+35+20=110, *загальний рейтинг компетентності* здобувача вищої освіти 100 балів.

² Здобувачу вищої освіти слід пам'ятати, що отримання зазначеного балу негативно впливає на загальний рейтинг компетентності і може привести до академічної заборгованості.

³ Здобувачу вищої освіти слід пам'ятати, що отримання зазначеного балу негативно впливає на загальний рейтинг компетентності і може привести до академічної заборгованості.

	тлумаченні. Хаотично і невпевнено викладає матеріал, не здатен відділяти головне від другорядного, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.
3	Достатній рівень компетентності. Здобувач вищої освіти має базові знання з навчальної дисципліни. Формулює юридичні поняття, класифікаційні критерії, але допускає інтерпретаційні помилки. Може виокремити ознаки явища та їх охарактеризувати. Відповідь надається за одним джерелом навчальної літератури. При відтворенні знань застосовує репродуктивний тип мислення, відсутнє системне викладення навчального матеріалу. Не вміє доказово обґрунтовувати свої судження, допускає неточності при використанні знань для вирішення практичних завдань.
4	Добрий рівень компетентності. Здобувач вищої освіти має ґрунтовні знання навчального матеріалу, але під час відповіді допускає незначні помилки. Може охарактеризувати склад (зміст) явища (або внутрішню побудову явища) та його елементів. Володіє категоріально-понятійним апаратом та здатен використовувати знання для вирішення практичних завдань. Може обґрунтувати призначення явища, яке конкретизується у його функціях (напрямах впливу на інші явища), навести подібність та відмінність з іншими спорідненими та протилежними явищами. Відповідь надається за декількома джерелами навчальної літератури, з посиланням на нормативно-правові акти та наведенням прикладів. При відтворенні знань застосовує продуктивний тип мислення.
5	Відмінний рівень компетентності. Здобувач вищої освіти має системні знання глибоко і повно засвоїв увесь навчальний матеріал, в якому легко орієнтується, володіє категоріально-понятійним апаратом, вміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Може навести особливості інтерпретації правових явищ в різних теоріях, загальне та відмінне в різних позиціях вчених, як в національному так і в міжнародному та європейському праві (в межах часу, предмету, простору). Здатен обґрунтувати перспективи розвитку правових явищ в Україні. Відповідь надається на основі знань державних програм, концепцій, проєктів нормативно-правових актів, а також наукових досліджень вітчизняних та закордонних вчених. Даний рівень компетентності передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення. При відтворенні знань застосовує евристичний тип мислення.

Рейтинг компетентності з навчальної роботи здобувача вищої освіти, з дисципліни, визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу здобувача вищої освіти, отриманого на семінарських та практичних заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни та помноженого на коефіцієнт K_1 ($K_1=60:5=12$) з округленням результату до цілого числа.

Середній бал здобувача вищої освіти визначається шляхом додавання усіх балів отриманих на семінарських заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни, поділених на кількість відповідей здобувача вищої освіти з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)⁴. *При визначені середнього балу здобувача вищої освіти необхідною умовою його зарахування є те, що відповідні бали мають бути отриманні здобувачем вищої освіти не менше як на 50% занять з навчальної роботи. У разі не виконання зазначеної умови або коли середньоарифметичний бал здобувача вищої освіти менший 2,5 здобувач вищої освіти вважається таким, що має академічну заборгованість яку зобов'язаний ліквідувати шляхом відпрацювання тем програми навчальної дисципліни з яких не має відповідних балів.*

Рейтинг з підсумкового контролю здобувача вищої освіти

Відповідно до навчального плану підсумковий контроль з дисципліни «Міжнародне кримінальне право», що забезпечуються кафедрою кримінального права Національної академії внутрішніх справ передбачений у формі заліку.

Залік із перевірки компетентності з дисципліни «міжнародне кримінальне право» складається письмово або усно за білетами підсумкового контролю які пропонуються здобувачу вищої освіти. Максимальна кількість балів з підсумкового контролю здобувачу вищої освіти становить 40 балів.

Кількість білетів підсумкового контролю має перевищувати кількість здобувачів вищої освіти у навчальній групі не менше ніж на 5 одиниць. Кількість питань в білеті підсумкового контролю з навчальних дисциплін визначається кафедрою з урахуванням специфіки дисципліни.

Оцінювання компетентності здобувача вищої освіти під час підсумкового контролю здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне питання. Виставляючи рівень компетентності, науково-педагогічний працівник має його обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями (табл. 1).

Рейтинг компетентності з підсумкового контролю здобувачу вищої освіти визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу здобувача вищої освіти отриманого за кожне питання білету підсумкового контролю помножене на коефіцієнт K_2 ($K_2=40:5=8$) з округленням результату до цілого числа.

Середньоарифметичний бал здобувача вищої освіти з підсумкового контролю визначається шляхом додавання усіх балів отриманих за кожне

⁴ Наприклад, з дисципліни навчальним планом передбачено 5 семінарських та практичних занять. Для того щоб не мати академічної заборгованості здобувача вищої освіти має відповідати більше ніж на 50% занять тобто на 3 парах. Отже, виконуючи зазначену вимогу він працював на першому занятті і отримав 3 бали, на другому занятті він не підготувався і отримав 0 балів (які в подальшому пересклав на 4), на третьому занятті здобувач вищої освіти був у добовому наряді отримав 4 бали яку в подальшому пересклав на 3 бали, на останньому – 4 бали. Середньоарифметичний бал складає загальна сума балів поділена на кількість оцінок $(3+0+4+3+4):5=2,8$. Відповідно рейтинг компетентності з навчальної роботи здобувача вищої освіти буде $2,8 \times 12 = 33,6 \approx 34$.

питання білету підсумкового контролю поділених на кількість питань білету з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)⁵.

Рейтинг наукової роботи здобувача вищої освіти

За результатами семестрової наукової роботи здобувача вищої освіти їх рейтинг компетентності з дисципліни може бути підвищений з урахуванням рівнів результативності такої роботи.

Рейтингові бали за наукову роботу здобувача вищої освіти нараховуються з урахуванням рівнів результативності цієї роботи. Відповідні значення рівнів та додаткові бали визначаються згідно з таблицею (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика оцінювання рівня творчих досягнень здобувача вищої освіти

Результати творчої роботи здобувача вищої освіти	Рівень результативності та додаткові бали
Стаття у факультетському (інститутському) збірнику, призове місце на конкурсі наукових робіт слухачу факультету (інституту), приз за експонат на виставці, доповідь на факультетській (інститутській) науковій конференції та ін.	I рівень факультетський (інститутський) – 5 балів
Ті ж досягнення на заходах академічного рівня, прийняття до розгляду заявки на патент та ін.	II рівень академічний – 10 балів
Ті ж досягнення на заходах міжвузівського рівня чи МОН, МВС декілька досягнень II рівня, участь у республіканських виставках, національних олімпіадах, отримання державного патенту, заявка на закордонне патентування.	III рівень міністерський, міжвузівський – 15 балів
Статті в міжнародних збірниках та журналах, доповіді на міжнародних конференціях і семінарах, участь у міжнародних олімпіадах, конкурсах та виставках, отримання закордонного патенту.	IV рівень міжнародний – 20 балів

9.3. Фіксація результатів компетентності здобувача вищої освіти

Для занесення результатів компетентності здобувачів вищої освіти у відомість обліку успішності, залікову книжку здобувачів вищої освіти використовується таблиця співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти та ECTS оцінками (табл. 3).

⁵ Наприклад, здобувач вищої освіти відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за третє 5 балів, за четверте 2 бали. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання заліку буде $((3+4+5+2) \div 4) \times 8 = 28$. Або інший приклад, здобувач вищої освіти відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за третє 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання заліку буде $((3+4+5) \div 3) \times 8 = 32$. Або ще приклад, здобувач вищої освіти відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 4 бали, за друге 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання заліку буде $((4+5) \div 2) \times 8 = 36$.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90–100	відмінно	A	відмінне виконання
85–89	добре	B	вище середнього рівня
75–84		C	загалом хороша робота
66–74	задовільно	D	непогано
60–65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35–59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
1–34		F	необхідно повторне вивчення курсу

8. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна

При вивченні дисципліни «Міжнародне кримінальне право» можуть використовуватися наступне обладнання: ноутбук, мультимедійний проектор, програмне забезпечення (IBM i2, ArcGIS), яке дозволяє ефективно та змістовно демонструвати належну інформацію під час занять. Крім того використовується програмне забезпечення: ZOOM, VIBER, MOODLE та інші, за допомогою якого можна проводити дистанційне навчання з навчальної дисципліни.

9. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

1. Антитерористичні універсальні і регіональні конвенції: загальна характеристика.
2. Види кримінальної юрисдикції.
3. Військові злочини згідно із Римським Статутом.
4. Вплив Нюрнберзького та Токійського трибуналів на розвиток міжнародного кримінального права.
5. Джерело міжнародно-правової заборони «римської модифікації» міжнародно-правового злочину.
6. Дія міжнародного кримінального права в часі, просторі та по колу осіб.
7. Загальні принципи діяльності і особливості юрисдикції Нюрнберзького трибуналу.
8. Загальні принципи міжнародного кримінального права згідно з Римським Статутом Міжнародного кримінального суду.
9. Застосування положень національного законодавства за порушення законів та звичаїв війни.
10. Злочин «агресія» у предметній юрисдикції Міжнародного кримінального суду: проблема визначення.
11. Злочин агресії і воєнні злочини: ознаки, контекстуальні елементи.
12. Злочин геноциду і злочини проти людяності: ознаки, контекстуальні елементи.
13. Злочини проти миру, воєнні злочини, злочини проти людяності в предметній юрисдикції Нюрнберзького та Токійського трибуналів.
14. Злочини, які підпадають під юрисдикцію кримінальних трибуналів ad hoc («гаазька» модифікація міжнародних злочинів).
15. Імунітет від кримінальної юрисдикції певних категорій посадових осіб у конксисті імплементації положень Статуту Міжнародного кримінального суду.
16. Індивідуальна кримінальна відповідальність в міжнародному праві.
17. Кодифікація міжнародного кримінального права. Проект Кодексу злочинів проти миру і безпеки людства.
18. Міжнародний злочин як категорія міжнародного кримінального права.
19. Міжнародний кримінальний суд як нова форма інтегрованого міжнародного судустрою.
20. Міжнародний кримінальний суд: статус, судоустрій і юрисдикція.
21. Міжнародні стандарти функціонування кримінального правосуддя: загальна характеристика.
22. Міжнародно-правове визначення тероризму.
23. Місце міжнародного кримінального права в системі національного кримінального права.
24. Ознаки і види міжнародних злочинів.

25. Особливості «гаагської» модифікації міжнародного злочину, її відмінність від «нюрнберзької» концепції.
26. Перспективи розвитку міжнародного кримінального права.
27. Питання імплементації Римського Статуту Міжнародного кримінального суду. Проблема участі України в Римському Статуті.
28. Поняття «найсерйозніші злочини, що викликають стурбованість міжнародного співтовариства» згідно із Римським Статутом Міжнародного кримінального суду.
29. Поняття і види терористичних злочинів. Проблема розробки всеохоплюючої конвенції по боротьбі з міжнародним тероризмом.
30. Поняття і види транснаціональних злочинів.
31. Поняття і склад злочину геноциду згідно із Римським Статутом.
32. Поняття і структура транснаціонального кримінального права.
33. Поняття і теорії кримінальної юрисдикції у міжнародному кримінальному праві.
34. Поняття конвенційного злочину.
35. Поняття міжнародного кримінального права, його предмет і джерела.
36. Поняття міжнародної кримінальної юрисдикції.
37. Правові основи і порядок заснування постійного Міжнародного кримінального суду відповідно до Римського Статуту.
38. Правові основи утворення і діяльності Нюрнберзького і Токійського військових трибуналів.
39. Принцип компліментарності юрисдикції Міжнародного кримінального суду.
40. Принципи «*ne bis in idem*», «*nullum crimen sine lege*», «*nulla poena sine lege*» згідно із Римським Статутом Міжнародного кримінального суду.
41. Принципи кримінальної юрисдикції.
42. Проблема міжнародної правосуб'єктності індивіда у контексті його відповідальності за злочини міжнародного характеру.
43. Реалізація концепції міжнародної кримінальної юстиції в діяльності та вироках Нюрнберзького і Токійського військових трибуналів.
44. Реалізація норм міжнародного кримінального права щодо ситуації в Україні.
45. «Римська» модифікація міжнародного злочину та її відмінність від «гаагської» і «нюрнберзької» концепцій.
46. Римський Статут Міжнародного кримінального суду: загальна характеристика.
47. Розвиток концепції міжнародної та універсальної кримінальної юстиції у постнюрнберзький період.
48. Роль і можливості міжнародного кримінального права у протидії тероризму.
49. Склад злочинів проти людяності згідно із Римським Статутом.
50. Склад Міжнародного кримінального суду. Органи Суду. Порядок виборів суддів. Обов'язки і повноваження прокурора.

51. Співвідношення міжнародної та національної кримінальної юрисдикції. Формування концепції міжнародної кримінальної юстиції.

52. Співвідношення темпоральної юрисдикції Нюрнберзького і Токійського військових трибуналів із принципами «*nulla poena sine lege*» та «*ex post facto*».

53. Структура міжнародного кримінального права у широкому сенсі: міжнародне кримінальне право *stricto sensu* і транснаціональне кримінальне право.

54. Суб'єкт і суб'єктивна сторона злочинів, що підпадає під юрисдикцію Міжнародного кримінального суду.

55. Сучасні теорії міжнародного кримінального права.

56. Тимчасова і персональна юрисдикція Міжнародного кримінального суду.

57. Формування «нюрнберзької» концепції міжнародного злочину та її особливості.

58. Формування та зміст всеохоплюючого конвенційного поняття транснаціонального організованого злочину.

59. Юридична природа юрисдикції Міжнародного кримінального суду й умови її здійснення.

60. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду стосовно громадян держав, що не є учасниками Римського Статуту.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Азаров Ю. І., Шелякін О. С. Домашній арешт у кримінальному провадженні : монографія. Київ : Кафедра, 2020. 179 с.
2. Актуальні проблеми кримінальної юстиції та підготовки правоохоронців : матеріали наук.-практ. семінару (Одеса, 6 листоп. 2020 р.). Одеса : Гельветика, 2020. 89 с.
3. Актуальні проблеми кримінальної юстиції : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса 26–27 черв. 2019 р.). Одеса : Міжнародний гуманітарний університет, 2019. 102 с.
4. Алгоритм дій працівників Національної поліції з суб'єктами, які здійснюють заходи щодо захисту дітей, постраждалих від насильства: метод. рек. для роботи навч. полігону «Кризова кімната, дружня до дитини» на базі ДДУВС. Дніпро, 2020. 138 с.
5. Андрушко А. А. Теоретико-прикладні засади запобігання та протидії злочинам проти волі, честі та гідності особи : монографія. Київ : Ваіте, 2020. 560 с.
6. Антошук Д. І. Суть та значення загальних положень судового розгляду кримінального провадження. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. № 28. С. 127–129 (Серія «Юриспруденція»).
7. Атаманов О. М. Повідомлення про підозру особі, місцезнаходження якої не встановлено або яка перебуває за межами країни : дис. ... д-ра філос. : 081 «Право». Київ, 2021. 309 с.
8. Аулін О. Інститут кримінальних проступків в Україні. *Громадська думка про правотворення*. 2020. № 9 (194). С. 26–28.
9. Бабаніна В. В. Механізм створення та реалізації кримінального законодавства України : монографія. Київ: Маслаков, 2019. 512 с.
10. Бабаніна В. В. Співвідношення кримінального права та кримінального закону. *Право і суспільство*. 2017. № 3, ч. 2. С. 160-165.
11. Бабаніна В. В. Суб'єкти реалізації кримінального законодавства України: поняття, види. *Європейські перспективи*. 2017. № 2. С. 216-223.
12. Бабаніна В. В. Конституція України як основа системи кримінального законодавства. *Наше право*. 2019. № 3. С. 195-201.
13. Бабаніна В. В. Лаконічність формулювання змін до закону про кримінальну відповідальність (на прикладі Закону України «Про внесення змін до КК України щодо посилення відповідальності за окремі військові злочини» від 12.02.2015. № 194-VIII). *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2015. № 1 (4). С. 309–318.
14. Бабіков О. П. Негласні слідчі (розшукові) дії: правове регулювання, організація проведення, тактика, зразки процесуальних документів : монографія / НДПП. Київ, 2022. 384 с.
15. Байда А. О., Новіков Д. О. Запровадження інституту кримінальних проступків в Україні. Фінішна пряма на шляху. *Молодий вчений*. 2019. № 4 (1). С. 108–111.

16. Банчук О. А., Куйбіда Р. О. Вимоги статті 6 Конвенції про захист прав та основних свобод до процедури здійснення судочинства. Київ : Леста, 2005. 116 с.
17. Батиргареева В. С. Рецидивна злочинність в Україні: соціально-правові та кримінологічні проблеми : монографія. Харків : Право, 2009. 576 с.
18. Бегма А. П., Муляр Г. В., Ховпун О. С. Кримінальні проступки як новела кримінального кримінально-процесуального законодавства. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 2. С. 365–368.
19. Безпала В. В. Істотні порушення вимог кримінального процесуального закону як підстава для скасування чи зміни судового рішення : дис. ... канд. юрид. Наук : 12.00.09. Київ, 2020. 238 с.
20. Берназюк Я. О. Особливості забезпечення єдності судової практики та відступу від правових позицій верховного суду (на прикладі вирішення публічно-правових спорів). *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2020. № 2 (90) С. 77–89.
21. Благута Р. І., Мовчан А. В. Новітні технології у розслідуванні злочинів: сучасний стан і проблеми використання : монографія. Львів, 2020. 255 с.
22. Бобечко Н. Р. Апеляційне та касаційне провадження у кримінальному судочинстві України: правове регулювання, доктрина, практика : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 686 с.
23. Бойко О. В. Право на справедливий судовий розгляд у кримінальному судочинстві України : дис. ... д-ра філос. : 081 «Право». Київ, 2021. 270 с.
24. Бойко О. В. Право на справедливий судовий розгляд як конвенційний стандарт кримінального провадження. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. 2020. № 43. С. 172–175 (Серія «Юриспруденція»).
25. Бойко О. В. Розумні строки кримінального провадження в практиці Європейського суду з прав людини. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2020. № 3 (43). С. 83–90.
26. Бровко Н. І., Сімакова С. І. Інститут кримінальних проступків як механізм спрощеного порядку досудового розслідування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 3. С. 298–301.
27. Василевич В. В. Кримінологічна політика України : монографія. Київ : НАВС, 2020. 433 с.
28. Вереша Р. В. Кваліфікаційне оцінювання суддів : навч.-практ. посіб. Київ: Алерта, 2017. 386 с.
29. Вереша Р. В. Суб'єктивний елемент злочину : бібліографія. Київ : Алерта, 2018. 110 с.
30. Використання в кримінальному провадженні відомостей, отриманих у результаті негласних слідчих (розшукових) дій : наук.-метод. рек. для підрозділів НП України / [Цуцкірідзе М. С., Мартовицька О. В., Романюк В. В., Бурлака В. В. та ін.]. Харків : Харківський нац. ун-т внутр. справ, 2022. 82 с.
31. Використання електронних (цифрових) доказів у кримінальних провадженнях : метод. рек. / [М. В. Гуцалюк, В. Д. Гавловський,

В. Г. Хахановський та ін.] ; за заг. ред. О. В. Корнейко. 2-е вид., допов. Київ, 2020. 103 с.

32. Використання спеціальних знань з метою подолання протидії проведенню слідчих (розшукових) дій : метод. рек. [О. В. Александренко та ін.] Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023. 30 с.

33. Волобуєв А. Ф., Орлова Т. А., Кримінальні проступки: забезпечення якісного розслідування. *Правовий часопис Донбасу*. 2020. № 3 (72). С. 183–187.

34. Гловюк І. В., Стоянов М. М., Завтур В. А. Використання практики Європейського суду з прав людини у кримінальному провадженні : навч.-практ. компендіум. Одеса : Гельветика, 2020. 420 с.

35. Голіна В.В. Вибрані праці. Харків : Право, 2020. 592 с.

36. Горпинюк О. П. Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у кримінальних провадженнях в Україні : навч.-метод. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 223 с.

37. Деменчук М. О. Механізми забезпечення єдності судової практики Верховним Судом. *Юридичний вісник*. 2020. № 1. С 66–70.

38. Деменчук М. О. Роль Верховного Суду у забезпеченні єдності судової практики в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10. Одеса, 2018. 220 с.

39. Дізнання в Національній поліції : навч. посіб. Київ : 7БЦ, 2022. 316 с.

40. Досудове розслідування кримінальних проступків : метод. рек. [С. С. Чернявський, М. С. Цуцкірідзе, Р. М. Дударець та ін.]. 2-ге вид., перероб. та допов. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 230 с.

41. Дрозд В. Г. Концептуальні засади правового регулювання досудового розслідування як стадії кримінального провадження : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2019. 495 с.

42. Дроздов О. М., Дроздова О. В. Правові позиції Європейського суду з прав людини : аналіт. огляд / за заг. ред. О. М. Дроздова, М. С. Ковтун, В. І. Ковтуна. Харків : Фактор, 2018. 624 с.

43. Дудоров О. О. Зловживання впливом: проблеми кваліфікації (судова практика). *Юридичний вісник України*. 2019. URL: <https://barristers.org.ua/news/zlovzhyvannya-vplyvom-problemy>.

44. Забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства та інших осіб в інтересах правосуддя: науково-методичні рекомендації / [Цуцкірідзе М. С., Тетерятник Г. К., Бурлака В. В. та ін.]. Одеса : Одеський держ. ун-т внутр. справ, 2022. 65 с.

45. Загальні питання розуміння і застосування практики ЄСПЛ. Т. 1 / [П. Пушкар, Р. Бабанли] ; за заг. ред. П. Пушкаря та Р. Бабанли. Київ : Норма права, 2022. 168 с.

46. Застосування положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод в контексті затримання уповноваженою службовою особою в порядку статті 208 Кримінального процесуального кодексу України: метод. рек. / [М. С. Цуцкірідзе, В. В. Рогальська, О. А. Солдатенко та ін.]. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2022. 113 с.

47. Затримання уповноваженою службовою особою : метод. рек. / [А. А. Вознюк, О. С. Осетрова, О. Ю. Хабло та ін.] ; за заг. ред. С. С. Чернявського. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. 52 с.
48. Калінніков О. В. Досудове розслідування у кримінальному провадженні за відсутності підозрюваного (in absentia) в Україні та країнах Європи (порівняльно-правове дослідження) : дис. ... д-ра філос. : 081 «Право». Київ, 2021. 314 с.
49. Калінніков О. В. Міжнародний та міждержавний розшук як обов'язкова умова здійснення спеціального досудового розслідування (in absentia). *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 3 (116). С. 115–127.
50. Качмар Б. М. Механізм забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві (кримінальний процесуальний аспект) / наук. ред. М. О. Карпенко. Харків : Право, 2020. 181 с.
51. Кваліфікація та розслідування порушення законів і звичаїв війни : наук.-практ. посіб. / [А. А. Вознюк, І. В. Жук, О. В. Таран та ін.] : за заг. ред. М. С. Цуцкірідзе, В. В. Чернея, А. А. Вознюка. Київ : Норма права, 2023. 322 с.
52. Квашук Д. О., Пронік С. В. Запобігання катуванням у системі кримінальної юстиції України: реалії та перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11. С. 596–598.
53. Колос С. С. Актуальні питання доказової діяльності суду під час судового розгляду у кримінальному провадженні. *Право і суспільство*. 2019. № 1. Ч. 2. С. 154–158.
54. Конюшенко Я. Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: проблеми теорії та практики : монографія. Харків : Факт, 2020. 476 с.
55. Копитова О. Продуктивність субсидіарного характеру судової правотворчості під час судового правозастосування. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 8. С. 317–322.
56. Користін О. Є., Цюприк І. В., Свиридчук Н. П. Оцінювання ризиків розвитку системи кримінальної юстиції України. *Наука і правоохоронна*. 2021. № 2. С. 108–115.
57. Кравченко О. Проблемні питання застосування технічних засобів фіксування та їх результатів у доказуванні у кримінальному провадженні в аспекті реформування кримінальної юстиції в Україні. *Вісник прокуратури*. 2019. № 6. С. 67–76.
58. Крайник Г. С. Кримінальна відповідальність за забруднення або псування земель в Україні : монографія. Харків : Право, 2019. 204 с.
59. Кримінальне процесуальне право України : навч. посіб. для підготовки до іспитів. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 216 с.
60. Кримінальний захист. Київ : Дакор, 2021. 208 с.
61. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях : навч. посіб. / [Л. Д. Удалова, М. А. Макаров, Ю. І. Азаров та ін.]. 5-е вид., переробл. і допов. Київ : КНТ, 2020. 431 с.

62. Кримінальний процес України : навч. посіб. / [В. Л. Ортинський та ін.] ; за ред. В. С. Канціра. Львів : Львівська політехніка, 2020. 442 с.
63. Кримінальний процес України : навч. посіб. / за заг. ред. О. П. Кучинської, Ю. В. Циганюк. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 448 с.
64. Кримінальний процес України: досудове розслідування : навч. посіб. / [О. О. Волобуєва, М. С. Городецька, Т. О. Лоскутов та ін.] ; за заг. ред. В. М. Бесчастний. Кривий Ріг : Роман Козлов, 2019. 120 с.
65. Кримінальний процес : навч. посіб. / [О. В. Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів та ін.]. Харків : Право, 2020. 296 с.
66. Кримінальний процес : навч. посіб. для підгот. до іспиту / [О. В. Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів та ін.]. Харків : Право, 2020. 290 с.
67. Кримінальний процес : підручник / [І. В. Басиста, Р. І. Благута, І. В. Гловюк та ін.]; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ. 2022. Ч. 2. 260 с.
68. Кримінальний процес : підручник / [І. В. Басиста, Р. І. Благута, І. В. Гловюк та ін.]; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ. 2022. Ч. 3. 316 с.
69. Кримінальний процес. Навчальний посібник для підготовки до іспиту / [Капліна О. В., Карпенко М. О., Маринів В. І.]. Харків : Право, 2022. 296 с.
70. Кримчук С. Г. Теоретико-правові та прикладні основи здійснення повідомлення про підозру в кримінальному провадженні : дис. ... д-ра філос. : 081 «Право». Київ, 2020. 223 с.
71. Лазукова О. В. Особливий режим досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції : дис. ... канд. юрид. Наук : 12.00.09. Харків, 2018. 276 с.
72. Мовчан Р.О. «Воєнні» новели Кримінального кодексу України: правотворчі та правозастосовні проблеми : монографія. Київ : Норма права, 2022. 244 с.
73. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : Юрінком Інтер, 2009. 512 с.
74. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. І. М. Копотуна. Київ : Професіонал, 2020. 864 с.
75. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 11-те вид. Київ : Дакор, 2019. 1384 с.
76. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. За редакцією Ігоря Копотуна. К.: 2022. 784 с.
77. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України / за ред. С. В. Ківалова та С. І. Кравченка. Одеса : Фенікс, 2020. 924 с.
78. Невінчаний М. О. Виникнення та розвиток ідеї створення Міжнародного кримінального суду як постійного органу міжнародної кримінальної юстиції. *Молодий вчений*. 2021. № 5. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/634>.

79. Несінов О. М. Апеляційне оскарження вироку суду : практич. посіб. Київ : Норма права, 2021. 290 с.

80. Нєнов Д. Три проблеми кримінальної юстиції: як можна покращити роботу слідства та судів? *Юридичний вісник України*. 2022. № 1/2.

81. Никоненко М. Я. Пояснення в системі джерел доказів у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. № 43. С. 163–167 (Серія «Юриспруденція»).

82. Новели кримінального законодавства України, прийняті в умовах воєнного стану : наук.-практич. комент. / [А. А. Вознюк, О. О. Дудоров, Р. О. Мовчан та ін.] ; за ред. А. А. Вознюка, Р. О. Мовчана, В. В. Чернея. Київ : Норма права, 2022. 278 с.

83. Новожилов В. С. Завданнецентричне тлумачення кримінальних процесуальних норм як спосіб визначення цілеспрямованості та доцільності процесуальної діяльності на прикладі здійснення прокурором повноважень слідчого судді в районі проведення Операції об'єднаних сил. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2021. № 1. С. 105–126.

84. Організація роботи слідчо-оперативної групи : навч. посіб. / [Л. Д. Удалова, Ю. В. Сухомлин, А. С. Симчук та ін.]. Київ, 2020. 503 с.

85. Орловський Р. С. Теоретичні та методологічні проблеми інституту співучасті у кримінальному праві України : монографія. Харків : Право, 2019. 624 с.

86. Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством : науково-практичний poradnik / [М. С. Цуцкірідзе, Д. О. Пилипенко, С. В. Гайду та ін.]. Донецький державний університет внутрішніх справ, 2022. 77 с.

87. Особливості розслідування фактів сексуального насильства в умовах збройного конфлікту : пам'ятка. Київ, 2023. 36 с.

88. Право Європейського Союзу : нормат. матеріали за ред. І. В. Яковюка. Харків : Право, 2019. 500 с.

89. Приймак І. В. Теорія та практика здійснення повідомлення у кримінальному провадженні в ході досудового розслідування : монографія / за наук. ред. І. І. Татарина. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. 228 с.

90. Процесуальні особливості розслідування за нововиявленими обставинами після звільнення тимчасово окупованих територій Луганської, Донецької областей та Автономної Республіки Крим : наук.-практич. рек. / [М. С. Цуцкірідзе, С. С. Вітвіцький, О. О. Волобуєва та ін.]. Київ : 7БЦ, 2022. 36 с.

91. Савченко А. В. Корупційні злочини (кримінально-правова характеристика) : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 168 с.

92. Саченко А. П. Практика Європейського суду з прав людини. Кримінальний аспект. Харків : Право, 2021. 208 с.

93. Сиза Н. П. Реалізація змагальності сторін під час судового розгляду в кримінальному провадженні України. *Вісник НТУУ «КПІ»*. Політологія. Соціологія. Право. 2020. Вип. 2 (46). С. 70–76.

94. Симоненко Н. О., Савченко А. В., Горбачевський В. Я. Кримінально-правова характеристика згвалтувань : навч. посібник. Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2022. 90 с.

95. Січко С. О. Загальні положення досудового розслідування : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2021. 231 с.

96. Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні : мультимед. навч. посіб. / [Осауленко О.А., Самодін А.В., Симчук А.С. та ін.]. URL: https://www.naiu.kiev.ua/books/slidchi_rozdii/index.html.

97. Солоненко О. М. Міжнародна кримінальна юстиція: етапи становлення та розвитку. Київ : Ліра-К, 2017. 358 с.

98. Стандарти розслідування воєнних злочинів. Незаконне позбавлення волі та катування : метод. рек. / [Пашковський М. І., Крапивін Є. О., Яворська В. В. та ін.]. Київ : Офіс Генерального прокурора. 2023. 104 с.

99. Степанова Г. М., Григорчук Н. П. Ефективний спосіб врегулювання спорів: застосування Програм медіації щодо неповнолітніх. *Відновне правосуддя в умовах воєнного часу*. Київ, 2022.

100. Степанова Г. М., Григорчук Н. П. Сучасна характеристика інституту медіації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 1 С. 292–295.

101. Судове провадження : навч.-метод. посіб. / [Ю. П. Аленін, І. В. Гловюк, Н. Г. Габлей та ін.]. Одеса, 2020. 147 с.

102. Судові та правоохоронні органи України : мультимед. навч.-метод. посіб. / [Симчук А.С., Степанова Г.М., Кулик М.Й. та ін.]. Національна академія внутрішніх справ, 2019. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/spou_2019/start.html.

103. Сучасні тенденції розвитку кримінальної юстиції в Україні / за ред. І. Гловюк, Н. Лащук. Львів : БОНА, 2021. 386 с.

104. Тарасюк С. М. Теоретичні та практичні проблеми забезпечення конституційних прав особи при проведенні в її житлі чи іншому володінні слідчих (розшукових) дій : монографія. Київ, 2021. 226 с.

105. Теорія доказового права : наук.-практ. посіб. за заг. ред. М. М. Ясинка. Київ : Алерта, 2021. 426 с.

106. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Загальна частина : підручник. 8-ме вид., доповн. і перероб. Київ : Алерта, 2020. 452 с.

107. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Особлива частина : підручник. 9-те вид., доповн. і перероб. Київ : Алерта, 2021. 438 с.

108. Тертишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України. 20-те вид., доповн. і перероб. Київ : Алерта, 2023. 1120 с.

109. Тетерятник Г. К. Кримінальне провадження в умовах надзвичайних правових режимів: теоретико-методологічні та праксеологічні основи : монографія. Одеса : Гельветика, 2021. 500 с.

110. Тетерятник Г. К. Окремі питання правового регулювання кримінального провадження в умовах надзвичайних правових режимів. *Науковий вісник*

Міжнародного гуманітарного університету. 2020. № 48. С. 98–101 (Серія «Юриспруденція»).

111. Тимошук В. Поняття і завдання судового огляду у кримінальному провадженні. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 4. С. 265–273.

112. Фаринник В. І. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження: теорія та практика. Київ : Алерта, 2017. 548 с.

113. Фаринник В. І. Теоретичні, правові та праксеологічні проблеми застосування заходів забезпечення кримінального провадження в кримінальному процесі України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2018. 565 с.

114. Хабло О. Ю. Обґрунтування підстав застосування запобіжних заходів: конвенційні стандарти та вітчизняна практика. *Право і суспільство*. 2020. № 4. С. 270–278.

115. Царьова І. В. Термінологічний характер словосполучень у мові Кримінального кодексу України. *Термінологічний вісник*. 2019. Вип. 5. С. 206–212.

116. Чернобаєв С. І. Повноваження слідчого під час досудового розслідування : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2020. 217 с.

117. Черняхівський Б. В., Юсупов В. В. Проведення обшуку під час розслідування несанкціонованого доступу до об'єктів критичної інформаційної інфраструктури : метод. рек. Київ, 2021. 50 с.

118. Членов М. В. Щодо обчислення строків досудового розслідування під час об'єднання та виділення кримінальних проваджень. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. № 3. С. 154–158.

119. Шепітько І. І. Судовий розгляд (судове слідство) в системі судового провадження у першій інстанції : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2018. 269 с.

120. Шульга Н. В. Окремі питання проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції під час судового провадження. *Право та державне управління*. 2018. № 1 (30). С. 221–226.

121. Шульган І. І. Прокурор в кримінальному процесі : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Львів, 2020. 238 с.

122. Шумило М. Є. Критерії спрощення процесуальної форми в кримінальних провадженнях. *Актуальні питання теорії та практики досудового розслідування кримінальних проступків* : матеріали міжвідом. наук.-практ. круглого столу (Київ, 14 листоп. 2019 р.). Київ, 2019. С. 147–149.

123. Юріков О. О. Питання класифікації суб'єктів доказування під час розслідування кримінальних проступків. *Актуальні питання теорії та практики досудового розслідування кримінальних проступків* : матеріали міжвідом. наук.-практ. кругл. столу (Київ, 14 листоп. 2019 р.). Київ, 2019. С. 193–196.

124. Юріков О. О. Слідчий як суб'єкт доказування в кримінальному провадженні. *Актуальні проблеми досудового розслідування* : матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 5 лип. 2017 р.). Київ, 2017. С. 351–353.

125. Ягунов Д. Практика Європейського суду з прав людини (питання кримінального та цивільного судочинства, захисту власності, приватного і сімейного життя). 4-е вид., перероб. і допов. Одеса : Фенікс, 2019. 502 с.

126. Akimov M., Politova A. Definition of corrupt crimes and practice of application of some articles of Criminal Code of Ukraine in corruption counteraction. *The institutionalization of public relations in the fight against corruption: the experience of countries of Eastern and Western legal traditions (universal theoretical framework for relevant anti-corruption law of Ukraine):* collective monograph. Tallinn : Baltija Publishing, 2019. P. 168–187.

127. Babanina V., Ivashchenko V., Grudzur O., Yurikov O. Criminal protection of children's life and health: international experience. *Revista Cuestiones Politicas*. 2021. Vol. 39. Num. 71. P. 350–365.

128. Babanina V. Structure of mechanism of implementation of Criminal legislation. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 2 (111). С. 81–86.

129. Babanina V., Kuznetsov V., Lisova N., Vartyletska I. Protección de las relaciones crediticias en el derecho penal de Ucrania. *Jurídicas CUC*. 2022. № 18 (1). P. 85–108.

130. Cherniavskyi S., Babanina V., Vartyletska I., Mykytchuk O. Peculiarities of The Economic Crimes Committed with the Use of Information Technologies. *European Journal of Sustainable Development*. 2021. № 10 (1). P. 420–431.

131. Cherniei V., Cherniavskyi S., Babanina V., Ivashchenko V. Criminal remedies and institutional mechanisms for combating corruption crimes: the experience of ukraine and international approaches. *Juridical Tribune*. 2022. № 12 (2). P. 227–245.

132. Yurikov O. Counteracting planning, preparation, resolution and management aggressive war on the territory of Ukraine. *Legal sciences and their role in the development of the legal culture of a modern man* : monograph. Riga : Baltija Publishing, 2022. С. 180–197.

Електронні джерела та адреси з мережі Internet:

1. Віденська конвенція про дипломатичні зносини : прийнята 18 квіт. 1961 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_048.

2. Віденська конвенція про консульські зносини : прийнята 24 квіт. 1963 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_047.

3. Здійснення кримінального провадження та воєнний стан: які виклики стоять перед судами України. *Верховний Суд* : [Офіційний сайт]. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1276689/>.

4. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 7 лип. 2017 р. № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>.

5. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному

провадженні : наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листоп. 2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <http://www.minjust.gov.ua/42544>.

6. Конвенція ООН про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства : підписана 26 листоп. 1968 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_168.

7. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : прийнята 4 листоп. 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_004.

8. Конвенція про правопорушення та деякі інші дії, вчинені на борту повітряного судна : прийнята 14 верес. 1963 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_244.

9. Конституція України : Основний Закон від 28 черв. 1996 р. URL: <http://www.president.gov.ua/en/content/constitution.html>.

10. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

11. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики Європейського суду з прав людини : наук.-практ. посіб. / А. В. Столітній та ін.; за заг. ред. А. В. Столітнього. 3-тє вид., допов. та переробл. Київ : Норма права, 2021. 1102 с.

12. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики Конституційного Суду України, Верховного Суду України та Верховного Суду, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ. справ : наук.-практ. посіб. / А. В. Столітній та ін.; за заг. ред. А. В. Столітнього. 2-ге вид., допов. та переробл. Київ : Норма права, 2020. 1504 с.

13. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-1775>.

14. Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила») : прийняті 29 листоп. 1985 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_211.

15. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду за 2022 рік. Київ, 2023. 96 с.

16. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду за I півріччя 2023 року. Київ, 2023. 69 с.

17. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду за січень 2020 року. Київ, 2020. 43 с.

18. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду за жовтень 2020 року. Київ, 2020. 38 с.

19. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду за серпень 2021 року. Київ, 2021. 39 с.

20. Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні : указ Президента України від 10 черв. 1993 р. № 198/93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/198/9>.

21. Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення : затв. наказом Генеральної прокуратури України від 30 черв. 2020 р. № 298. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text>

22. Порядок обчислення розміру фактичних витрат закладу охорони здоров'я на стаціонарне лікування потерпілого від злочинного діяння та зарахування стягнених з винних осіб коштів до відповідного бюджету і їх використання : постанова Кабінету Міністрів України від 16 лип. 1993 р № 545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-93-%D0%BF>.

23. Порядок обчислення розміру фактичних витрат закладу охорони здоров'я на стаціонарне лікування потерпілого від злочинного діяння та зарахування стягнених з винних осіб коштів до відповідного бюджету і їх використання : постанова Кабінету Міністрів України від 16 лип. 1993 р № 545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-93-%D0%BF>.

24. Постанова Верховного Суду від 30 верес. 2020 р. у справі № 523/16917/15-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/92021128>.

25. Постанови Пленуму Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/postanovap/.

26. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05 лип. 2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.

27. Про безоплатну правничу допомогу : Закон України від 2 черв. 2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>.

28. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лют. 2006 р. № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>.

29. Про Вищу раду правосуддя : Закон України від 21 груд. 2016 р. № 1798-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>.

30. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про попереднє ув'язнення» щодо додаткового регулювання забезпечення діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану : Закон України від 3 берез. 2022 р. № 2111-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2111-20>.

31. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану : Закон України від 14 квіт. 2022 р. № 2201-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2201-20>.

32. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану: Закон України від 14 квіт. 2022 р. № 2201-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2201-20#Text>.

33. Про Державне бюро розслідувань України : Закон України від 12 листоп. 2015 р. № 794-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text>.

34. Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час засто-

сування заходів забезпечення кримінального провадження : інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 5 квіт. 2013 р. № 223-558/0/4-13. *Новий Кримінальний процесуальний кодекс України: коментарі, роз'яснення, документи*. Київ : Юрінком Інтер, 2013. С. 174–184.

35. Про деякі питання порядку застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування та судового провадження відповідно до кримінального процесуального кодексу України : інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 4 квіт. 2013 р. № 511-550/0/4-13. *Кримінальний процесуальний кодекс України: коментарі, роз'яснення, документи*. Київ : Юрінком Інтер, 2013. С. 157–174.

36. Про деякі питання порядку здійснення судового розгляду в судовому провадженні у першій інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України : лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 5 жовт. 2012 р. № 223-1446/0/4-12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1446740-12#Text>.

37. Про деякі питання порядку оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування : інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 9 листоп. 2012 р. № 1640/0/4-12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1640740-12#Text>.

38. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 27 квіт. 2020 р. № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20#Text>.

39. Про затвердження Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «Єдиний облік» інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 14 черв. 2019 р. № 508. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0739-19#Text>.

40. Про затвердження Інструкції про заходи щодо дотримання вимог законодавства при затриманні без ухвали слідчого судді, суду осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, та обранні стосовно підозрюваних запобіжного заходу – тримання під вартою під час досудового розслідування : наказ Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства юстиції України від 1 жовт. 2018 р. № 806/3105/5. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1190-18>.

41. Про затвердження Інструкції щодо роботи з технічними засобами фіксування судового засідання : наказ Державної судової адміністрації України від 6 черв. 2022 р. № 156. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0156750-22>.

42. Про затвердження Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 20 трав. 2020 р. № 405. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0491-20#Text>.

43. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 8 лют. 2019 р. № 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19#Text>.

44. Про затвердження Порядку взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини : наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я України, Генеральної прокуратури України від 29 верес. 2017 р. № 807/1193/279. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1299-17#Text>.

45. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13 лип. 2017 р. № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>.

46. Про медіацію : Закон України від 16 листоп. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.

47. Про міжнародні договори України : Закон України від 29 квіт. 2004 р. № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>.

48. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

49. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

50. Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України : лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 3 жовт. 2012 р. № 223-1430/0/4-12. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1430740-12>.

51. Про порядок здійснення помилування : указ Президента України від 21 квіт. 2015 р. № 223/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/223/2015>.

52. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

53. Про практику застосування примусових заходів медичного характеру та примусового лікування : постанова Пленуму Верховного Суду України від 3 черв. 2005 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-05>.

54. Про практику застосування судами законодавства у справах про злочини неповнолітніх : постанова Пленуму Верховного Суду України від 16 квіт. 2004 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va005700-04>.

55. Про практику застосування судами України законодавства про погашення і зняття судимості : постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 жовт. 2003 р. № 16. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0016700-03>.

56. Про практику призначення судами кримінального покарання : постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовт. 2003 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-03/ed20031024>.

57. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями : постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 груд. 2005 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-05>.

58. Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру : постанова Пленуму Верховного Суду України від 15 трав. 2006 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-06>.

59. Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру : постанова Пленуму Верховного Суду України від 15 трав. 2006 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-06>.

60. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

61. Про роль судів у забезпеченні єдності застосування закону : висновок консультативної Ради європейських суддів від 10 листоп. 2017 р. № 20. URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/opinion_20_UA.pdf.

62. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 берез. 1992 р. 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>.

63. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи : постанова Пленуму Верховного Суду України від 7 лют. 2003 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03>.

64. Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи : постанова Пленуму Верховного Суду України від 30 трав. 2008 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-08>.

65. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 черв. 2016 р. 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

66. Про узагальнення судової практики щодо розгляду слідчими суддею клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії : постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 7 лют. 2014 р. № 3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001740-14#Text>.

67. Рекомендація № R (87) 18 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо спрощення кримінального правосуддя : ухв. Комітетом Міністрів Ради Європи на 410 засіданні заступників міністрів 17 верес. 1987 р. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_339.

68. Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам Ради, які зацікавлені в організації медіації у кримінальних справах : прийнята від 15 верес. 1999 р. № R (99) 19. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_828.

69. Узагальнення судової практики про забезпечення права на захист у кримінальному провадженні : постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 25 верес. 2015 р. № 9. URL:

[https://protocol.ua/ua/vssu_uzagalnennya_sudovoi_praktiki_pro_zabezpechennya_prava_na_zahist_u_kriminalnomu_provadgenni_\(vityag\)/](https://protocol.ua/ua/vssu_uzagalnennya_sudovoi_praktiki_pro_zabezpechennya_prava_na_zahist_u_kriminalnomu_provadgenni_(vityag)/).

70. Щодо окремих питань здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану : лист Верховного Суду від 3 берез. 2022 р. № 1/0/2-22. URL: <http://surl.li/cawmy>.

71. Щодо перевищення розумних строків розгляду справ : лист Верховного Суду України від 25 січ. 2006 р. № 1-5/45. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v5_45700-06.

Рішення Європейського суду з прав людини:

1. Рішення Європейського суду з прав людини від 06 листоп. 2008 р. у справі «Слоєв проти України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_433#Text.
2. Рішення Європейського Суду з прав людини від 10 лют. 2011 р. у справі «Харченко проти України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_662#Text.
3. Рішення Європейського суду з прав людини від 12 берез. 2009 р. у справі «Плахтєєв та Плахтєєва проти України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_471#Text.
4. Рішення Європейського Суду з прав людини від 13 листоп. 2003 р. у справі «Елчі та інші проти Туреччини». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/SO0883>.
5. Рішення Європейського Суду з прав людини від 15 груд. 2015 р. у справі «Будан проти України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_b06#Text.
6. Рішення Європейського суду з прав людини від 15 трав. 2008 р. у справі «Наталія Михайленко проти України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_465#Text.
7. Рішення Європейського суду з прав людини від 17 квіт. 2014 р. у справі «Анатолій Руденко проти України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_a10#Text.
8. Рішення Європейського Суду з прав людини від 19 січ. 2012 р. у справі «Корнейкова проти України». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/SO000378>.
9. Рішення Європейського Суду з прав людини від 20 груд. 2018 р. у справі «Медведєв і Костюк проти України»: URL: <https://minjust.gov.ua/m/rishennya-schodo-suti-za-alfavitom>.
10. Рішення Європейського Суду з прав людини від 20 січ. 2011 р. у справі «Прокопенко проти України» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_863#Text.
11. Рішення Європейського Суду з прав людини від 21 берез. 2011 р. у справі «Ічин та інші проти України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_661#Text.
12. Рішення Європейського Суду з прав людини від 24 листоп. 2011 р. у справі «Загородній проти України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_739#Text.
13. Рішення Європейського Суду з прав людини від 27 листоп. 2008 р. у справі «Свершов проти України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_428#Text.
14. Рішення Європейського Суду з прав людини від 27 черв. 2017 р. у справі «Лекавічієне проти Литви». URL: <https://unba.org.ua/publications/2516-rishennya-evropejs-kogo-sudu-z-prav-lyudini-u-spravi-lekavichiene-proti-litvi-vid-27-cheravnya-2017-roku.html>.

15. Рішення Європейського Суду з прав людини від 28 жовт. 1998 р. у справі «Ассенов та інші проти Болгарії». URL: <https://www.srji.org/resources/search/33/>.
16. Рішення Європейського суду з прав людини від 4 квіт. 2019 р. у справі «Ходжич проти Хорватії». URL: <https://www.echr.com.ua/translation/sprava-xodzhich-proti-xorvati%D1%97-pres-reliz/>.
17. Рішення Європейського суду з прав людини від 8 листоп. 2005 р. у справі «Горшков проти України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_090#Text.
18. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Богомол проти України» (Заява № 15528/11) від 10 лист. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_h68.
19. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Герасютін та інші проти України» (Заява № 23698/20) від 29 верес. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_i23.
20. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Клещевніков та інші проти України» (Заява № 48458/13) від 29 верес. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_i24.
21. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Купінський проти України» (Заява № 5084/18) від 10 лист. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_i45.
22. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «М.М. та З.М. проти України» (Заява № 4669/20) від 03 лист. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_h64.
23. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Муковоз проти України» (Заява № 17414/11) від 12 груд. 2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_i44.
24. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Свіргунець проти України» (Заява № 38262/10) від 20 груд. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_h61.
25. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Цмокалов проти України» (Заява № 15524/13) від 03 лист. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_h67.
26. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Шановський проти України» (Заява № 61431/15) від 13 жовт. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_h55.

Професор

кафедри кримінального права

Національної академії внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор

Вікторія БАБАНІНА